

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים  
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים  
מועד הבחינה: קיץ תשס"ט, 2009  
מספר השאלון: 204,001105

## תנ"ך

יחידת הלימוד הרביעית

### הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.  
פרק ראשון – (26x2) – 52 נקודות  
פרק שני – (16x3) – 48 נקודות  
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.  
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
- הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).  
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

**ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.**

**בהצלחה!**

/המשך מעבר לדף/

## ה ש א ל ו ת

## פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 26 נקודות).

1. קרא שיר השירים, א', 5-14.

ה שְׁחֹדָה אֲנִי וְנָאוֹה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם כְּאֵהְלִי  
 ו קָדָר כִּידְיוֹעוֹת שְׁלֹמֹה: אֶל-תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחֶרֶת שְׁשׂוּפֹתַי  
 ז הַשֶּׁמֶשׁ בָּנִי אֲמִי נְחֻרֹבֵי שְׁמֵנִי נָטְרָה אֶת-הַכְּרָמִים כְּרָמֵי  
 ח שְׁלִי לֹא נָטְרָתִי: הַגִּידָה לִי שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִרְעָה אֵיכָה  
 ט תִּרְבִּיץ בַּצְּהָרִים שְׁלֹמֹה אֵהִיָּה כַּעֲטִיָּה עַל עֲדְרֵי חֲבָרִיךָ:  
 י אֶס-לֹא תִדְעֵי לָךְ הֵיכָה בְּנָשִׁים צְאִילֶךָ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן  
 יא וְרַעֲי אֶת-גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכַּנּוֹת הָרָעִים: לִסְסָתִי  
 יב בְּרֻכְבֵּי פָרְעָה דְּמִיתֶיךָ רַעֲיָתִי: נָאוּוּ לְחִינֶךָ בַּתָּרִים צֹאֲרֶךָ  
 יג בַּחֲרוּזִים: תּוֹרֵי זֶהָב נַעֲשֶׂה-לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף: עַד-  
 יד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדֵּי נִתֵּן רֵיחוֹ: צִדּוֹר הַמִּרְדּוּדֵי לִי בֵּין שְׂדֵי  
 יוּלִין: אֲשַׁבֵּל הַכֶּפֶר וְדוֹרֵי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גְּדִי:

א. בפסוק 6 בקטע שלפניך נזכרות המלים "כרמים" ו"כרמי".

קרא את שני הפירושים שלהלן:

ספורנו: "שְׁמֵנִי נָטְרָה אֶת הַכְּרָמִים – להשתדל בצורכי חיי שעה (=צורכי מחיה ופרנסה).

"כרמי שלי – [...] והוא העסק בתורה ובמצוות. לא נטרתי – לא עסקתי בה."

"זְקוּבֵיץ: "הכרמים כפשוטו, ואילו 'כרמי' בהשאלה לאיברייה המוצנעים."

("שיר השירים", מקרא לישראל)

(1) איזו שיטה פרשנית נקט כל אחד מהפרשנים? (4 נקודות)

(2) הסבר את המילים "שְׁמֵנִי נָטְרָה אֶת הַכְּרָמִים כְּרָמֵי שְׁלִי לֹא נָטְרָתִי" (פסוק 6)

על פי כל אחד מהפירושים. (8 נקודות)

ב. בשיח שבין הדוד לרעיה בפסוקים 9-14 נזכרים "פרעה" ו"מלך".

(1) הסבר את הנאמר בהקשר לכל אחד מהכינויים האלה. (6 נקודות)

(2) יש הקושרים את הכינוי "מלך" בדברי הרעיה לדברים הנאמרים

בפתיחת המגילה: "שיר השירים אשר לשלמה".

הסבר קישור זה, חווה עליו את דעתך, ונמק אותה. (8 נקודות)

2. קרא איכה, ה'.

זכר ה' מה־היה לנו הִבִּיט וּרְאָה אֶת־חֲדָרְתָּנוּ: נַחֲלָתָנוּ  
 נִהְפְּכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנִכְרִים: יְתוּמִים הָיִינוּ אִין אָב אֲמֹתָנוּ  
 כְּאַלְמָנוֹת: מִיָּמֵינוּ בִּכְסֵף שְׁתִּינוּ עֵצֵינוּ בַּמַּחֲדֵר יָבֹאוּ: עַל  
 צוּרָנוּ נִדְדַפְנוּ יָגְעוּ לֹא הוֹנַח־לָנוּ: מַעֲרִים נָתַנוּ יָד אֲשׁוּר  
 לְשֹׁבַע לָחֶס: אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ אִינָם אֲנַחְנוּ עֲוֹנֵתֵיהֶם סָבְלָנוּ:  
 עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָנוּ פָּדַק אִין מִיָּדָם: בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לְחַמְנוּ  
 מִפְּנֵי חֶרֶב הַמְדַבֵּר: עוֹרָנוּ כְּתוּר נִכְמְדוּ מִפְּנֵי זִלְעָפוֹת  
 רָעַב: נָשִׁים בָּצִיּוֹן עָנוּ בַת־לֵת בְּעָרֵי יְהוּדָה: שָׂרִים בְּיָדָם  
 נָתְלוּ פָּנֵי זָקֵנִים לֹא נִהְדָּרוּ: בַּחֲזָרִים טָחוּן נִשְׂאוּ וַנְעָרִים  
 בַּעֲץ כִּשְׁלוּ: זָקֵנִים מִשְׁעַר שְׁכָתוֹ בַּחֲזָרִים מִנְּגִינָתָם: שָׁבַת  
 מִשׁוֹשׁ לִבְנוֹ נִהְפַּךְ לְאַבֵּל מִחוּלָנוּ: נִפְלָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ  
 אוֹיְנָא לָנוּ כִּי חָטְאוּנוּ: עַל־זֶה הָיָה דוֹה לִבְנוֹ עַל־אֱלֹהִים  
 חֲשָׁכוּ עֵינֵינוּ: עַל הַרְצִיּוֹן שְׁשָׁמָם שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ־בוּ: אֶתֶּה  
 ה' לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כַּסֵּאךָ לְדוֹר וָדוֹר: לָמָּה לְנֶעֱחַ תִּשְׁכַּחְנוּ  
 תַּעֲזוּבָנוּ לְאַרְךָ יָמִים: הֲשִׁיבָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ וְנִשׁוּב חֲדָשׁ  
 יָמֵינוּ כְּקֹדֶם: כִּי אִם־מָאָס מֵאֲסַתָּנוּ קִצְפַת עָלֵינוּ עַד־מָאֵד:

- א. (1) בקינה שלפניך נזכרות שתי סיבות לחורבן, וכל אחת מהן מבטאת תפיסת גמול שונה.
- ציין את שתי הסיבות, הסבר אותן, וכתוב איזו תפיסת גמול מבטאת כל אחת מהסיבות. (8 נקודות)
- (2) קרא גם **מלכים ב'**, כ"א, 10-18.
- לאיזו משתי תפיסות הגמול שציינת בסעיף (1) מתאימה תפיסת הגמול בקטע מספר **מלכים**? נמק את תשובתך. (5 נקודות)
- ב. (1) הבא מהקינה שלוש דוגמאות המתארות את מצב העם בהווה לעומת מצבו בעבר, והסבר מה ביקש המקונן להדגיש באמצעות דוגמאות אלה. (7 נקודות)
- (2) הוכח מפסוק 21 שהעם רוצה לחזור בתשובה, אך התשובה אינה תלויה רק ברצונו. בתשובתך התייחס לשתי ההופעות של השורש ש-ו-ב בפסוק. (6 נקודות)

- וּמְרַדְכִי \*  
 יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה וַיִּקְרַע מְרַדְכִי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבָּשׁ  
 ב שָׂק וְאָפֵר וַיֵּצֵא בַתּוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וַעֲקָה גְדוּלָה וּמְרָה: וַיָּבֹא  
 עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אִין לָבֹא אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלִבוֹשׁ  
 שָׂק: וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דִּבְרַתְהֶמֶלֶךְ וְדָתוֹ  
 מְגִיעַ אֲבָל גְּדוּל לַיהוּדִים וְעוֹם וּבְכִי וּמְסַפֵּד שָׂק וְאָפֵר יַעַע  
 ד לְדַבֵּים: וְתַבּוּאֵינָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסַרְיִסְיָה וַיִּגִּדּוּ לָהּ ד וְתַבּוּאֵינָה  
 וְתַתְּחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת־  
 ה מְרַדְכִי וְלִהְסִיר שָׂקוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קָבַל: וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לְהַתְּךְ  
 מִסַּרְיִסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הָעַמִּיד לִפְנֵיהָ וַתַּעֲזוּהוּ עַל־מְרַדְכִי לְדַעַת  
 ו מַהֲזָה וְעַל־מַהֲזָה: וַיֵּצֵא הַתֵּךְ אֶל־מְרַדְכִי אֶל־דְּחוּב הָעִיר  
 ו אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: וַיִּגְדְּלוּ מְרַדְכִי אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרְאוּ  
 ו אֶת פְּרִשְׁתֵי הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַד הַמֶּן לְשָׂקוֹל עַל־גִּנּוּי הַמֶּלֶךְ  
 בִּיהוּדִים בִּיהוּדִים לְאַבְדָם: וְאֶת־פֶּתֶשֶׁן כְּתַב־הַדָּת אֲשֶׁר־נָתַן בְּשׂוֹשָׁן  
 ח לְהַשְׁמִידֵם נָתַן לוֹ לְהִרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְעֲצוֹת  
 עָלֶיהָ לָבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהַתְחַנֵּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלִּפְנֵי עַל־  
 ט עֲמָה: וַיָּבֹא הַתֵּךְ וַיִּגֵּד לְאֶסְתֵּר אֶת דְּבָרֵי מְרַדְכִי: וַתֹּאמֶר  
 א אֶסְתֵּר לְהַתְּךְ וַתַּעֲזוּהוּ אֶל־מְרַדְכִי: כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם  
 מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יָדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר־יָבֹא  
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחֲצַר הַפְּנִמִּית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אֶתְּ דָתוֹ  
 לְהַמִּית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׂרְבִיט הַזָּהָב  
 וְחַיָּה וְאִנִּי לֹא נִקְרָאתִי לָבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:  
 ב וַיִּגִּדּוּ לְמְרַדְכִי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: וַיֹּאמֶר מְרַדְכִי לְהַשִּׁיב  
 אֶל־אֶסְתֵּר אֶל־תְּרַמִּי בְּנַפְשְׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־  
 ד הַיהוּדִים: כִּי אִם־הַחֲדָשׁ תַּחֲרִישִׁי בַעֲת הַזֹּאת רוּחַ וְהַצֵּלָה  
 יַעֲמוּד לַיהוּדִים מִמְּקוֹם אַחֵר וְאֶת וּבֵית־אֲבִיךָ תִּאֲבְדוּ וְכִי  
 יוֹדַע אֶסְלַעַת כְּזֹאת הִגַּעַת לְמַלְכוּת:

(שים לב: המשך הפרק וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

וְתֹאמַר אֶסְתֵּר ט  
 לְהָשִׁיב אֶל־מַרְדֳּכָי: לֶךְ כְּנֹס אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים הַנִּמְצְאִים ט  
 בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל־תֹּאכְלוּ וְאֶל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים  
 לַיְלָה וַיּוֹם גַּס־אֲנִי וְנִעַרְתִּי אֲצִיג כֵּן וּבִכֵּן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ  
 אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַת וּכְאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי: וַיַּעֲבֹר מַרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ ז'  
 כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר:

א. קרא את הציטוט שלפניך.

"אלוהים נוכח ונעדר בפרק זה יותר מכול. מנהגים דתיים ואלוהים קרובים כאן אל פני השטח יותר מבשאר המקומות וגם הסתרתם בולטת במיוחד".

(א' ברלין, "אסתר", מקרא לישראל)

בסס טענה זו על שתי דוגמאות ממעשיו או מדבריו של מרדכי, ועל דוגמה אחת ממעשיה או מדבריה של אסתר הלקוחות מהפרק שלפניך, והסבר כל דוגמה.

(12 נקודות)

ב. 1) השורש א-ב-ד חוזר בפסוקים 7, 14, 16 בפרק שלפניך.

הסבר כל הופעה של השורש א-ב-ד בהקשרה, ואת תפקיד החזרה על השורש

בפרק כולו. (10 נקודות)

2) המסופר בפסוקים 15-17 הוא בסיס למנהג המקובל גם בימינו.

מה הוא המנהג, ועל מה הוא מבוסס? (4 נקודות)

**פרק שני (48 נקודות)**

ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).

4. קרא שיר השירים, ח', 6-7.

**שימני כחותם**

על-לבך כחותם על-זרועך כי-עזה כמות אהבה קשה  
 כשאל קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה: מים רפים לא  
 יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש  
 את כלהוץ ביתו באהבה בוז יבוזו לו:

א. הסבר את דימוי החותם בהקשרו. (5 נקודות)

ב. (1) "עד הנה תוארה האהבה כמלאה ריח ותענוגות ומביאה רק אושר.

כאן שומעים אנו שיש באהבה גם קשייות ואכזריות הקנאה."

(עי' חכם, "מגילות", דעת מקרא)

בהתייחס לדברי עי' חכם, הסבר אחד מן הדימויים בקטע שלפניך, המתארים

את האהבה או את הקנאה. (5 נקודות)

(2) את המשפט "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו" אפשר לפרש

כקביעת עובדה או כהבעת תמיהה.

הסבר את המשפט על פי כל אחת מן האפשרויות האלה. (6 נקודות)

5. קרא רות, א', 7-18.

**ותצא מן-המקום אשר היתה-**

שמה ושתי כלתיה עמה ותלכנה בדרך לשוב אל-ארץ

יהודה: ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה אשה לבית

אמה יעשה ה' עמכם חסד כאשר עשיתם עס-המתים יעש

ועמדי: יתן ה' לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה ותשק

להן ותשאנה קולן ותבכינה: ותאמרנה-לה כי-אתך נשוב

לעמך: ותאמר נעמי שבנה בנתי למה תלכנה עמי העוד-

לי בנים במעי והיו לכם לאנשים: שבנה בנתי לכן כי זקנתי

מהיות לאיש כי אמרתי יש-לי תקוה גם הייתי הלילה

לאיש וגם ילדתי בנים: הלחן ותשברנה עד אשר יגדלו

הלחן תעגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי-מרלי מאד

מכם כי-יצאה בי יד-ה' ותשנה קולן ותבכינה עוד

ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה:

וְתֹאמֶר הַנְּהַ שָׁבָה

וּבְמִתְּךָ אֶל-עַמּוּהָ וְאֶל-אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרָי וּבְמִתְּךָ: וְתֹאמֶר  
 רֹת אֶל-תִּפְגַּעֵי-בִי לְעֹזֶבֶךָ לְשׁוּבַי מֵאַחֲרֶיךָ כִּי אֶל-אֱשֶׁר  
 תִּלְכִי אֵלַיךְ וּבְאִשֶׁר תִּלְוִי אֵלָיו עִמָּךְ עָמִי וְאֶלְהֶיךָ אֱלֹהֵי:  
 בְּאִשֶׁר תִּמְוֹתֵי אַמּוֹת וְשֵׁם אֶקְבֹּר בָּהֶּ יַעֲשֶׂה ה' לִי וְכֵה  
 יוֹסִיף כִּי הַמּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ: וְתֵרָא כִּי-מִתְאַמְצֶת הִיא  
 לְלַכֵּת אֶתְּךָ וּתְחַדְּלַל לְדַבֵּר אֵלַיָּהּ:

א. קרא פסוקים 7-14. הסבר את ההתייחסות של נעמי בקטע זה לחוק הייבום הנזכר בדברים, כ"ה, 5-6. (4 נקודות)

ב. (1) קרא פסוקים 15-17.

נעמי ורות קושרות בדבריהן בין עם לאלוהים.

מהי המשמעות של קישור זה, ואיך הוא בא לידי ביטוי בבחירה של כל אחת מכלותיה של נעמי? (6 נקודות)

(2) קרא את מדרש רות רבה, פרשה ב', סעיף כב:

"וְתֹאמֶר רֹת: אֶל תִּפְגַּעֵי בִי לְעֹזֶבֶךָ לְשׁוּבַי מֵאַחֲרֶיךָ. מֵהוּ אֶל תִּפְגַּעֵי בִי? אִמְרָה לֵה: [...] מְכַל מְקוֹם דַּעֲתִי לְהַתְגַּיֵּר, אֲלֵא מוֹטָב עַל יָדְךָ וְלֹא עַל יָדֵי אַחֲרֶת. כִּיוֹן שֶׁשָּׁמַעָה נַעֲמִי כַךְ, הַתְחִילָה סוֹדֶרֶת לֵה הַלְכוֹת גֵּרִים. אִמְרָה לֵה: בְּתִי, אֵין דְּרַכְּן שֶׁל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לִילֶךְ לְבִתֵּי תַאֲטְרָאוֹת וְלְבִתֵּי קֶרְקְסָאוֹת שֶׁל גּוֹיִים. אִמְרָה לֵה: יֵאל אֲשֶׁר תִּלְכִי אֵלַיךְ. אִמְרָה לֵה: בְּתִי, אֵין דְּרַכְּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְדוֹר בְּבֵית שְׂאֵין שֵׁם מְזוּזָה. אִמְרָה לֵה: יֵבֵאֲשֶׁר תִּלְוִי אֵלָיו. עִמָּךְ עָמִי – אֵלו עוֹנְשֵׁין וְאִזְהָרוֹת, וְאֶלְהֶיךָ אֱלֹהֵי – שְׂאֵר מְצוּוֹת."

מה מאפיין את סגנון התשובה של רות לנעמי בפסוק 16? הסבר כיצד המדרש שלפניך מתייחס אל עניין סגנוני זה. (6 נקודות)

א דברי קהלת בן־דוד מלך בירושלם: הבל הבלים אמר  
ב קהלת הבל הבלים הבל הבל: מה־יתרון לאדם בכל־עמלו  
ג שיעמל תחת השמש: הור הלך ודור בא והארץ לעולם  
ה עמדת: וזרח השמש ובא השמש ואל־מקומו שואף וזרח  
ו הוא שם: הולך אל־דרום וסובב אל־צפון סובב וסובב הולך  
ז הרוח ועל־סביבתיו שב הרוח: כל־הנחלים הלכים אל־  
ח הים והים איננו מלא אל־מקום שהנחלים הלכים שם הם  
ט שבים ללכת: כל־הדברים יגעים לא־יוכל איש לדבר לא־  
ס תשבע עין לראות ולא־תמלא און משמע: מה־שהיה הוא  
שיהיה ומה־שנעשה הוא שיעשה ואין כל־חדש תחת  
י השמש: יש־דבר שיאמר דאה־זה חדש הוא כבר היה לעלמים  
יא אשר היה מלפננו: אין זכרון לראשנים וגם לאחרנים שיהיו  
לא־יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה:  
יב אנן קהלת היתי מלך על־ישראל בירושלם: ונתתי את־  
לבני לדרוש ולתור בחכמה על כל־אשר נעשה תחת  
השמים הוא: ענן רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו:  
יד דאיתי את־כל־המעשים שנעשו תחת השמש והנה הבל  
טו הבל ודעות רוח: מעות לא־יוכל לתקן וחסרון לא־יוכל  
להמנות:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)



א. בפסוקים 3-11 שלפניך מתאר קהלת את סדרי העולם על פי הבנתו.

(1) הסבר כיצד מתאר קהלת בפסוקים אלה את התהליכים בטבע, והדגם את

דבריו בעזרת שתי דוגמאות מהכתוב. (6 נקודות)

(2) "מאמצי השווא של האדם הם חלק בלתי נפרד מן הטבע."

(י קליין, "מגילות", עולם התנ"ך)

הסבר את הטענה של קליין, ובסס אותה על דוגמה אחת מן הכתוב.

(4 נקודות)

ב. "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות" (פסוק 15).

הסבר את הפסוק בהקשר של התפיסה הכללית של קהלת בקטע שלפניך.

(6 נקודות)

י ביום-שלושה עשר לחדש אדר  
 ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה:  
 ויהודיים אשר בשושן נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה  
 עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה  
 ושמחה: על־כֵּן היהודים הפרוזים הישבים בערי הפרוזת  
 עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה  
 ויום טוב ומשלח מנות איש לרעהו: ויכתב מרדכי את-  
 הדברים האלה וישלח ספרים אל-כל-היהודים אשר בכל-  
 מדינות המלך אחשוורוש הקרובים והרחוקים: לקים עליהם  
 להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום-  
 חמשה עשר בו בכל-שנה ושנה: כימים אשר-נתו בהם  
 היהודים מאיביהם והחדש אשר נהפך להם מגון לשמחה  
 ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח  
 מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים: וקבל היהודים את  
 אשר-החלו לעשות ואת אשר-כתב מרדכי אליהם: כי  
 המן בן-המדתא האגגי ערר כל-היהודים חשב על-היהודים  
 לאבדם והפל פור הוא הגורל להמם ולאבדם: ובבאה  
 לפני המלך אמר עס-הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר-  
 חשב על-היהודים על-דאשו ותלו אתו ואת-בגו על-העין:  
 על-כֵּן קראו לימים האלה פורים על-שם הפור על-כֵּן על-  
 כל-דברי האגרת הזאת ומה-דאו על-כֵּכה ומה הגיע אליהם:  
 קימו וקבל היהודים עליהם ועל-זרעם ועל כל-הנלוים  
 עליהם ולא יעבור להיות עשים את-שני הימים האלה  
 בכתבם וכזמנם בכל-שנה ושנה: והימים האלה נזכרים  
 ונעשים בכל-דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה  
 ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים  
 וזכרם לא יסוף מזרעם:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

- א. בקטע זה יש יסודות המסבירים את ראשיתם של תופעות ומנהגים ומקורם של שמות.
- ציין שני יסודות כאלה, והסבר אותם. בסס את תשובתך על הכתוב. (6 נקודות)
- ב. (1) מקורו של חג פורים אינו מהתורה.
- הבא שתי ראיות מהקטע שלפניך המלמדות על המאמץ להצדיק את קיומו של חג זה, והסבר כל אחת מהן. (6 נקודות)
- (2) אחד המוטיבים החוזרים במגילת אסתר הוא מוטיב ההיפוך – "ונהפך הוא".
- הבא מהקטע שלפניך דוגמה אחת למוטיב ההיפוך, והסבר אותה. (4 נקודות)

/המשך בעמוד 12/

א בשנת שלוש למלכות יהויקים מלך יהודה בא נבוכדנאצר  
 ב מלך בבל ירושלם ויצד עליה: ויתן אדני בידו את יהויקים  
 ג מלך יהודה ומקצת כלי בית האלהים ויביאם ארץ שנער  
 ד בית אלהיו ואת הפלים הביא בית אוצר אלהיו: ויאמר  
 ה המלך לאשפנז רב סריסו להביא מבני ישראל ומדע  
 ו המלוכה ומן הפרתמים: ולדים אשר אין בהם כל מאוס  
 ז וטובי מראה ומשכלים בכל חכמה וידעי דעת ומביני מדע  
 ח ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון  
 ט כשדים: וימן להם המלך דבר יום ביומו מפת בג המלך  
 י ומיין משתיו ולגדלם שנים שלוש ומקצתם יעמדו לפני  
 יא המלך: ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה:  
 יב וישם להם שר הסריסים שמות וישם לדניאל בלטשאצר  
 יג ולחנניה שדךך ולמישאל מישך ולעזריה עבד נגו: וישם  
 יד דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו  
 טו ויבקש משר הסריסים אשר לא יתגאל: ויתן האלהים את  
 טז דניאל לחסד ולרחמים לפני שר הסריסים: ויאמר שר  
 יז הסריסים לדניאל ירא אני את אדני המלך אשר מנה את  
 יח מאכלכם ואת משתיכם אשר למה יראה את פניכם ועפים  
 יט מן הילדים אשר כגילכם וחיבתם את דאשי למלך: ויאמר  
 כ דניאל אל המלצר אשר מנה שר הסריסים על דניאל  
 כא חנניה מישאל ועזריה: נסנא את עבדיך ימים עשרה ויתנו  
 כב לנו מן הזרעים ונאכלה ומים ונשתה: ויראו לפניך מדאינו  
 כג ומראה הילדים האכלים את פת בג המלך וכאשר תראה  
 כד עשה עם עבדיך: וישמע להם לדבר הזה וינסם ימים עשרה:  
 כה ומקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב ובריאי בשר מן  
 כו כל הילדים האכלים את פת בג המלך: ויהי המלצר נשא את  
 כז פת בגם ויין משתיהם ונתן להם זרענים:

(שים לב: המשך הפרק וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

והילדים האלה

אָרְבַּעַתֶּם נָתַן לָהֶם הָאֱלֹהִים מִדַּע וְהִשְׁפִּיל בְּכָל־סֵפֶר וְחִכְמָה  
 וְדַנְיָאֵל הֵבִין בְּכָל־חֻזֵּן וְחַלְמוֹת: וְלִמְקַצֵּת הַיָּמִים אֲשֶׁר־אָמַר  
 הַמֶּלֶךְ לְהַבְיִיאַם וַיְבִיאֵם שָׁר הַפָּרִיסִים לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶצַּר: וַיְדַבֵּר  
 אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא מִכֻּלָּם כְּדַנְיָאֵל חֲנֻנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל  
 וְעִזְרָיָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וְכָל דְּבַר חֲכָמַת בֵּינָה אֲשֶׁר־  
 בָּקַשׁ מֵהֶם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצְאוּ עֲשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל־הַחֲרֻטָּמִים  
 הָאֵשֶׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּתוֹ: וַיְהִי דַנְיָאֵל עַד־שְׁנַת אַחַת  
 לְכוֹרֵשׁ הַמֶּלֶךְ:

- א. (1) בקטע שלפניך מודגשת המסירות הדתית של דניאל וחבריו.  
 במה באה מסירות זו לידי ביטוי, וכיצד עלה בידם של דניאל וחבריו לקיים  
 אותה בחצר מלך זר? (6 נקודות)
- (2) הסבר כיצד מעורבותו של אלוהים עזרה לנערים להתמודד עם המציאות  
 שבחצר המלך. בסס את תשובתך על שתי דוגמאות מהכתוב. (4 נקודות)
- ב. קרא גם אסתר, ב', 5-10.  
 שני הסיפורים עוסקים בחיי יהודים בחצר מלך זר.  
 ציין והסבר שתי נקודות דמיון והבדל אחד בין הסיפור על חיי דניאל ובין הסיפור  
 על חיי אסתר בקטעים אלה. בסס את דבריך על שני הכתובים. (6 נקודות)

**בהצלחה!**

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל  
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך